

Oölogische en nidologische mededelingen 1961-II en 1962

door

W. Ph. J. HELLEBREKERS

GROTE LEGSELS VAN ZANGVOGELS IN 1962.

Ten gevolge van het koude voorjaar had ik in 1962 kleine legfels verwacht, doch dit bleek in het algemeen niet het geval te zijn; ik constateerde zelfs enkele zeer grote.

Het begon al op 2 juni bij Wassenaar, waar ik een zes-legsel van de Groenling (*Chloris chloris*) vond, hetgeen echter betrekkelijk veel het geval is.

Op dezelfde dag ook een zes-legsel van de Vink (*Fringilla coelebs*) wat veel minder voorkomt.

Op 10 juni (met Ten Kate) een acht-legsel van de Kneu (*Carduelis cannabina*) aan de Meerdijk van het Veluwemeer-N. De eieren toonden geen of weinig onderling verschil, waren dus vermoedelijk van één ♀ (Jourdain 4—6, occasionally 7; Niethammer 4—6). Ze waren te sterk bebroed om ze te verzamelen, zodat ik geen positief oordeel durf uitspreken.

Op 20 juni bij Nieuwkoop een zes-legsel van de Kleine Karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*), voor mij het eerste zes-legsel van deze soort in een verzamelperiode van ruim 50 jaar (Jourdain 4—5, rarely 6; Niethammer 4—5, ausnahmsweise 6). Bij de beoordeling van dit legsel schuilt er echter een addertje onder 't gras, want 5 eieren waren volkomen vers, terwijl het eigeel van het zesde ei een beetje verdroogd was. Het enigszins verdroogde ei was ook iets kleiner, hoewel het patroon volkomen hetzelfde was (5 eieren $18,1 \times 14$, 2 en 100 mg, 6e ei $16,3 \times 14,1$ en 88 mg). Het meest waarschijnlijke is, dat het ♀ na het leggen van het eerste ei een pathologische storing heeft gehad, waarna een normaal legsel van 5 is gevolgd.

Tenslotte vond ik 21 juni bij Schipluiden een zes-legsel van de Bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*). Alle eieren waren van hetzelfde type en gelijkmatig bebroed; grote bloedvaten, doch nog geen organen (Jourdain 4—5, very rarely 6, Niethammer 4—5). Voor mij was ook dit het eerste zes-legsel (voor een geval van 6 pulli, zie *Limosa* 35, p. 159).

Hellebrekers.

AFWIJKENDE EIEREN VAN (VERMOEDELIJK) EEN FAZANT (*Phasianus colchicus*) IN EEN NEST VAN EEN PATRIJS (*Perdix perdix*).

Van het Staatsbosbeheer ontving ik een onbekend ei (er waren er twee aangetroffen) uit een Patrijzennest met 13 eieren, gevonden bij Soerendonk op 19 juni 1962. Jammer genoeg kwam het ei gebroken aan, zodat ik alleen globaal de maten heb kunnen nemen en niet het gewicht heb kunnen bepalen. Het ei was heel licht, enigszins grijsachtig blauwwit. De maten waren $44\frac{1}{2} \times 34\frac{1}{2}$ (59 Ned. Fazanten-eieren $44 \times 35,3$). Blauwachtige eieren komen

af en toe wel meer voor; indertijd bevond zich in de collectie van wijlen Dr. Koch een zeer diepblauw ei. Ik heb nog een ogenblik gedacht aan de eieren van één der beide Talingen, doch ook hiervan zou de kleur afwijkend geweest zijn. Bovendien was de vorm te stomp en de glans te groot.

Hellebrekers.

VROEGE BROEDSELS VAN DE GRUTTO (Limosa limosa).

Op 24 maart 1961 reeds $\frac{1}{3}$ legsel bij Vianen. K. Waldeck.

Op 29 april een paartje met twee, naar schatting 5 dagen oude pulli te Krimpen a/d Lek; het 1e ei moet dus omstreeks 28 maart zijn gelegd.

P. Duiven.

[Volgens De Ned. Vogels vanaf tweede week in april, dus inderdaad zeer vroeg. (H).]

VREEMD STADIUM VAN BEBROEDING VAN EEN EI VAN DE KOEKOEK (Cuculus canorus).

Op 8 juni 1961 vond ik bij Nieuwkoop een ei van de Koekoek bij twee eieren van de Kleine Karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*). Het Koekoeks-ei was naar schatting twee dagen bebroed, de twee van de Kleine Karekiet vers (?). Een verklaring kan ik niet geven, tenzij die van de Karekiet onbevucht waren.

Hellebrekers.

BLAUWE KOEKOEKSEIEREN (Cuculus canorus) EN KNEU (Carduelis cannabina) ALS WAARDVOGEL.

Op 21 juni 1961 bij de Muy, op Texel, een nest van het Paapje (*Saxicola rubetra*), met 4 eieren van de waardvogel en twee Koekoekseieren, licht blauw van kleur met enkele rode stipjes aan de stompe pool.

Op 23 juni 1961, bij Den Hoorn, Texel, een Kneuen-nest met 4 eieren en één Koekoeksei, grijsbruin van kleur. Het Koekoeksei "was bedoeld voor een Graspieper (*Anthus pratensis*)".

W. van Swelm en F. van Olphen.

ABNORMALE BROEDPLAATS VAN DE GROTE LIJSTER (Turdus viscivorus).

Op 31 maart 1962 vond ik een nest van een Grote Lijster, dat was gebouwd in een gat van een muur van een oorlogsruiïne op het voormalige Venlose vliegveld. Dit was nog merkwaardiger, omdat deze ruïne ligt in een bosje, waar deze vogel normaal zijn nesten in dennen of berken bouwt. Een Grote Lijsternest op een dergelijke plaats heb ik nog nooit gevonden. Het wijst m.i. op een steeds groeiende aanpassing van deze soort aan het leven bij menselijke nederzettingen.

P. Spreuwenberg.

[Voor een nest op een ijzerconstructie van de spoorbaan, zie Limosa 31, p. 51. Mij werd op 11 mei 1959 bij Dommelen N.Br. een nest getoond in een half open schuur op een balk onder het dak. (H).]

ABNORMAAL NEST VAN DE KLEINE KAREKIET (Acrocephalus scirpaceus).

Op 28 juni 1962 vond ik bij Nieuwkoop ongeveer 10 cm van de grond en dus niet in het riet een nest met de drie eieren van de Kleine Karekiet. Het nest was aan de buitenzijde voor $\frac{2}{3}$ bekleed met wilgenpluis, waardoor het wel iets leek op het nest van een Spotvogel (*Hippolais icterina*).

Hellebrekers.

VROEG BROEDSEL VAN PIMPELMEEES (Parus caeruleus).

Op 29 maart 1961 2 eitjes van de Pimpelmees in nestkast te Aalst; de vogels waren half maart al met de nestbouw bezig.

B. van Dooren.

[Volgens De Ned. Vogels vanaf half april (H.).]

GELEIDELIJKE WIJZIGING VAN HET KLEURPATROON BIJ EIEREN VAN DE VINK (Fringilla coelebs)?

Het op blz. 109 vermelde 6-legsel van de Vink was lichtblauw van kleur met slechts enkele grijsbruine vlekjes. Ik vermeld dit, omdat ik in de eerste helft van mijn verzamelperiode bijna uitsluitend eieren vond van het diffuse steenrode type, doch in de tweede periode steeds meer eieren van het blauwe type. Dezelfde ervaring hebben Van Dooren in N.-Brabant en Paulussen in België, zodat hier een geleidelijke, doch betrekkelijke snelle verandering schijnt op te treden. Hebben andere leden dezelfde ervaring?

Hellebrekers.

GEVLEKTE SPREEUWEN-EIEREN (Sturnus vulgaris).

In Vanellus 14, 1961, p. 133, vermeldt W. C. van Heurn een door hem verzameld 7-legsel, waarvan 2 eieren duidelijke, bruine stipjes vertonen, welke niet afwasbaar zijn in tegenstelling met eieren bevuild door uitwerpselen van vlooiën. Dit is, hoewel het in de meeste oölogische boeken beschreven wordt, een hoogst zeldzaam voorkomend geval. De schrijver wijst er op, dat bij een groep andere spreeuwachtigen vlekking regelmatig voorkomt (*Gracula religiosa*, *Aplonis panayensis*, *Sturnella magna*, *Agelaius* en *Euphagus*, *Buphaga*, *Onychognathus* en *Lamprocolius*).

In mijn collectie bevindt zich een legsel van 6 eieren (1914), waarvan 3 eieren olijfbuine vlekjes vertonen. Een proefneming om ze af te wassen heb ik bij deze oude, indertijd uit een andere collectie verkregen, eieren nooit gedaan.

Hellebrekers.

VROEG EI VAN EEN SPREEUW (Sturnus vulgaris).

Op 17 februari 1961 vond ik bij een boerderij te Warnsveld, bij Zutphen, één ei (stuk) van een Spreeuw op de grond.

R. Rense.

[Volgens De Ned. Vogels vanaf half april, doch dan „in nest”. In Engeland komen winterbroedsels voor (H.).]